

(24.5.2019)

Kuntouttava työtoiminta – palveluun ohjaaminen eettisenä kysymyksenä

Talentian jäsen kysyy, että miten tulkitaan työantajan määräystä ohjata kuntouttavaan työtoimintaan henkilöitä, jotka eivät ole ammattihenkilön oman ammatillisen arvion mukaan kuntouttavan työtoiminnan tarpeessa. Jäsen pohtii, että kieltäytyessään ammattieettisillä perusteilla velvoittamasta työttömiä kuntouttavaan työtoimintaan ilman tarveharkintaa, hän voi saada varoituksen. Esimiehet ovat sanoneet, että on noudatettava kunnan ja työantajan määräämää linjaa.

**

Ammattihenkilölain ja sosiaalihuoltolain perusteella sosiaalityöntekijä johtaa asiakkaan palveluprosessia. Mikäli sosiaalityöntekijä määrätään ohjaamaan kuntouttavaan työtoimintaan asiakkaita, jotka työntekijän oman ammatillisen arvion mukaan eivät ole kuntouttavan työtoiminnan tarpeessa, rikotaan tällöin ammattieettisestä näkökulmasta ammatillisen autonomian rajat.

Siten yleismääräystä kuntouttavaan työtoimintaan ohjaamisesta ei voida antaa sivuuttamalla ammattihenkilön ammatillinen arvio asiakkaan tarpeesta. Asiasta on eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen **Pasi Pölösen** ratkaisu 29.8.2018 EOAK/274/2018: Sen mukaan pelkästään se seikka, että työttömyys tai työmarkkinatuen maksaminen on jatkunut pitkään, ei oikeuta päättelemään, että henkilöllä olisi työ- ja toimintakyvyn asettamia rajoituksia.

Myöskään kaupungin ilmoittama toimeentulotuen vähentämiseen liittyvä seikka ei ole KUTY-lain mukainen peruste ohjata henkilö kuntouttavaan työtoimintaan. Jos henkilö velvoitetaan työttömyysetuuden menettämisen uhalla osallistumaan kuntouttavaan työtoimintaan, vaikka hänellä ei ole työ- ja toimintakyvyn asettamia rajoituksia osallistua julkisiin työvoimapalveluihin tai työhön, työtoimintaan ohjaamisessa on kysymys hyvän hallinnon oikeusperiaatteiden (tarkoitussidonnaisuuden periaate ja objektiviteettiperiaate) vastaisesta menettelystä.

Talentian ammattieettinen lautakunta katsoi, että sosiaalityöntekijällä on oikeus ammattihenkilönä rajata ammatillisia menettelytapojaan siten, ettei tarvitse ohjata työttömiä kuntouttavaan työtoimintaan ilman todettua toimintakyvyn rajoitusta ja siihen liittyvää tarveharkintaa. Näin ollen työantajan kollektiivinen määräys on sekä lain vastainen että loukkaa ja rajaa ammattihenkilön päätöksentekovastuuseen liittyvää ammatillista autonomiaa perusteettomasti. Työntekijään kohdistuva mahdollinen varoitusmenettely on laitton koska työntekijä noudattaa lakia.